

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. II. Judicium de securitate opinionis, de merito libri ebendi, nec non alij
obvij Theologis reflexi modi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

pellant jurare tantum, quod audierint; an etiam, ut judicent verum esse id, quod audierunt? Hoc secundum dici non potest, nam obligant testes ad perjurium; ergo primum: ergo sicut testis referens, & jurans, quod audierit, non assentitur rei audite, quin illi non assentiendo, prudentissime se gerit, quamvis illud ipsum a viris fide dignis audierit: ita Theologi prudentissime se gerunt, dum unice referunt, quid classici DD. dicant, etsi eidem rei a dictis DD. asserta licite, sæpe directe non assentiantur. Si ergo Theologi suspendendo illud judicium directum, & referendo unice quid classici DD. licitum dicunt, habentur ut eximie prudentes; ita quoque operans, ut talis habendus erit, si suspensio omni judicio directo de rei licentia, ponat illud opus sub hoc solo reflexo, S. Thom. & classici DD. hoc dicunt licitum. Ecce in hoc casu operans non assentitur directe rei ut in se licita, nam de hoc nil directe judicat; sed unice assentitur, quod S. Thomas eam rem dicat esse in se licitam; & sub solo judicio de excellenti Divi Thom. sapientia procedit ad eam rem ponendam: ergo si Theologi, si viri prudentes, si viri Judices considerentur, luce clarius erit, satis esse solum modale de intrinseca probabilitate judicium, ut quis operetur; sicut Theologis satis est judicium modale de communitate opinionis non impugnata, aut quod aliqua opinio sit à D. Thom. aliisque classicis DD. asserta; seu, quod idem est, satis illis est judicium de extrinseca probabilitate opinionis ab ipsidem T. T. non rejectæ, ut quis honeste opinetur, & operetur.

§. II.

Judicium de securitate opinionis, de merito libri edendi, nec non alij obvijs Theologis reflexi modi.

SUMMARIUM.

Si satis reflexum de securitate opinionis judicium, suspensio de veritate, satis quoque reflexum de probabilitate, n. 139. 140. 141. Judicium de securitate minus accedit ad judicium de veritate, quam judicium de probabilitate; si ergo illud satis, & hoc, n. 142. Securitas, & veritas a diversis extremis, non in probabilitas, & veritas, ib. & 143. 144. Questio nostra de suspensione judicij directi, & sufficientia solius reflexi, habet locum in omni sententia, siue Tutoriarum, siue Probabilioristarum, siue Probabilistarum: ostendo, n. 145. Si satis reflexum de intioritate, aut probabili-

ritate, satis quoque de minori probabilitate, n. 146. 147.

Censores librorum plerumque extollunt probabilitatem, soliditatem, eruditionem, superius judicio de veritate, n. 148.

Ex solo judicio reflexo procedunt ad libri edendi necessitatem, aut licentiam, n. 149.

Arguere ex congruentia est familiare SS. PP. & Theologis, n. 152.

Sicut in omni scientia dantur plura problematica, & in illis sola probabilitas, non veritas defenditur; ita in Theologia, n. 153.

Non modicam lucem à nobis dicta haurire possunt, si sequentia considerentur, & qualiter viri prudentes in illis se gerant.

Primo, quia nullus ne quidem ex Adversarijs dubitat, quod solum reflexum de opinionis securitate, siue maiori, ut Tutorie, siue minori, aut æquali, ut alij, judicium satis prorsus sit ad honeste operandum, etsi suspendatur directum de rei veritate judicium: ergo etiam satis erit solum modale de objectiva probabilitate veritatis judicium, suspensio omni directo de rei veritate. Consequentia nititur antecedenti. Antecedens explicatur. Dubito ex. gr. an pictura die festo liceat, & ponderatis rationibus suspendo omne judicium de licentia, & de non licentia, & unice appello ad judicium de objectiva securitate opinionis negantis licere. Ecce in hoc casu nullum formo judicium directum de objectiva veritate opinionis negantis licere; non enim opinio quia tutor, aut tuta, ideo est verior, aut vera; nec veritas à securitate, nec securitas à veritate mutuò sumuntur, ut toties diximus, & dicunt ipsimet Adversarij; ergo etsi formo judicium de securitate opinionis negantis licere picturam die festo, nullum tamen formo judicium de veritate ejusdem opinionis negantis licere; ergo certum prorsus est, velint, nolint Probabilioristæ obligantes ad directum de veritate opinionis judicium, nisi subimet contradicant, quod ut sine peccato operemur, nullum sit necessarium judicium directum de veritate; nam in casu allato satis est judicium de objectiva securitate opinionis negantis licere, suspensio omni directo de ejus objectiva veritate, ut quis non pingendo non peccet.

Modò ulterius procedo, & evicto hoc ipso N. so, quod non sit necessarium judicium directum de objectiva veritate opinionis, ut quis eam sine culpa sequatur, quod ipsum p. Thom. P. D. Thyrsus, Palanc. & P. Muiet. in Palanc. præfenti negant, cum tamen alibi affirmant, P. Alon. 2400.

adeoque sibi contradicunt; nemo enim eorum negat, quod ut quis sine culpâ, aut honestè operetur, satis sit iudicium de maiori saltem objectivâ securitate opinionis. Progredior ad probandum, quod si satis est iudicium de objectivâ securitate, (quæcumque tandem ea sit, quod in præsentî perinde est) satis quoque erit solum de objectivâ probabilitate (quæcumque ea sit) iudicium.

N. 141. Ita enim arguo 1. Iudicium de securitate non est iudicium de objectivâ veritate, & tamen satis est, ut quis eam opinionem licite sequatur: ergo etiam iudicium de objectivâ probabilitate, etsi non sit iudicium de veritate, satis erit, ut quis eam opinionem certo probabilem sine culpâ sequatur. Præstolor disparitatem.

N. 142. Arguo 2. Iudicium de securitate opinionis nullatenus accedit ad iudicium de veritate opinionis, & tamen satis est; ergo multò magis iudicium de probabilitate opinionis, quia aliquid accedit ad iudicium de veritate opinionis, satis erit. Consequentia probatur: tum quia probabilitas etsi non sit veritas, est tamen verosimilitudo; securitas autem nullatenus est verosimilitudo: tum quia securitas, & veritas à diversis prorsus extremis sumuntur; non ita verosimilitudo, & veritas: etenim securitas opinionis sumitur à distantia peccati etiam materialis; veritas autem à conformitate iudicii cum re, ut est in se; ita ut res ita sit in mente, ac est in se; & ita in se, ac est in mente: ergo securitas opinionis, & veritas opinionis longissime distant. Contra verosimilitudo opinionis, & veritas opinionis sumuntur ab extremis non ita diffitis; nam verosimilitudo sumitur ab apparentiâ veri, quam habent motiva opinionis cum opinione ut est in re.

N. 143. Quis autem negaturus erit, quod simile vero, & verum magis accedant ad idem, quam non simile vero, & verum? Sed probabilitas est similitudo veri, securitas est distantia à culpâ: ergo probabilitas opinionis magis accedit ad verum, quam securitas opinionis. Sed ex conclusis, ut quis sine culpâ, & honestè operetur, satis per omnes est objectiva securitas opinionis, seu solum modale de objectivâ opinionis securitate iudiciû, (quæcumque sit hæc securitas, sive equalis, sive maior, sive minor, quod modò non curo) sine omni iudicio directo de objectivâ veritate ejusdè securæ opinionis; ergo multò magis ad sine culpâ, aut honestè operandû satis se solo erit modale de objectivâ opinionis probabilitate (quæcumque hæc sit) iudicium, sublato prorsus omni directo de objectivâ

Tom. III.

ejusdè opinionis probabilis veritate iudicio.

Fateor hoc argumentum tantam mihi N. vim inferre, ut eam evadi non posse iudicem, nisi dicatur, quod ut quis honestè operetur, non satis sit solum modale de objectivâ opinionis securitate iudicium, sed præterea requiri iudicium de veritate objectivâ ejusdè securæ opinionis. At hoc ipsum iure merito alibi negatur ab Adversariis contententibus licitum sequi tutiorem minùs probabilem; in quo casu, juxta eisdem, implicat tum physicè, tum moraliter iudicium directum de veritate, quatenus intellectus assentiri nequit minùs probabili: ergo institutum à me argumentum demonstrat planè veritatem nostræ, & falsitatem alienæ sententiæ; nempe quod non sit semper necessarium iudicium directum de veritate; & quod, si satis se solo est reflexum de objectivâ securitate, longè magis satis erit solum reflexum de objectivâ probabilitate.

Memini, quod loquendo de securitate, N. & probabilitate, paulò antè dixi, quæcumque ille sint. Etenim suprà adverti, quod hæc quæstio, an satis se solo sit iudicium de objectivâ probabilitate, suspensio omni directo de objectivâ veritate, locum habere possit, cum discrimine tamen, in omni sententiâ, sive negante licitum sequi minùs tutam probabiliorem, ut Tutorista; sive affirmante licitum sequi minùs tutam, dummodo sit probabilior, ut Probabiliorista; immò est, sit minùs probabilis, ut Probabilista. Si quis enim Tutorista sit, quæri potest, an satis se solo sit iudicium modale de objectivâ tutoritate opinionis, omisso omni directo de objectivâ veritate illius. Siquis Probabiliorista sit, quæri potest, an satis se solo sit iudicium modale de objectivâ probabilitate opinionis, suspensio omni directo de objectivâ veritate illius. Siquis Probabilista sit, quæri potest, an satis se solo sit iudicium modale certum de objectivâ, etsi minori probabilitate opinionis, suspensio omni prorsus iudicio directo de objectivâ veritate illius. Quare totum discrimen in recedendo à nostrâ assertione aliud esse nequit, quam in diverso modali iudicio, nullum autem in suspensione iudicii directi. Si enim Probabiliorista sis, unice negare poteris satis esse reflexum de objectivâ minori probabilitate iudicium, sed necessarium esse reflexum de objectivâ maiori probabilitate; non autem affirmare teneberis requiri directum subjective probabilius. Si Tutorista sis, unice negare poteris satis esse reflexum de objectivâ maiori probabilitate; sed necessarium esse reflexum de maiori objectivâ securitate iudicium; non

Bb iij autem

autem affirmare teneberis requiri directum de objectivâ veritate opinionis tutoris.

N. 146. Hinc ego, ut in materiâ satis arduâ, quia prorsus reflexâ, & à plerisque suppositâ, non agitâ, & à paucis Probabilioristis hodie discussâ, negatâ tamen; ut, inquam, pedetentim procederem, conatus sum ostendere hanc quæstionem de necessitate iudicii directi de objectivâ veritate opinionis, quam quis sequitur, locum habere posse in omni sententiâ, sive Tutoristarum, sive Probabilioristarum, sive Probabilistarum. Rursus conatus sum probare, in nullâ sententiâ requiri iudicium directum de veritate objectivâ opinionis; sed satis esse, si Tutorista sis, iudicium modale de maiori objectivâ securitate: si Certitudinista sis, satis esse modale de objectivâ morali certitudine opinionis: si Probabiliorista sis, satis esse modale de objectivâ probabilioritate opinionis: ergo, si Probabilista sis, satis quoque erit solum modale certum de objectivâ, etsi minori, probabilitate veritatis iudicium, suspensum omni directo subiectivè probabili de objectivâ veritate ejusdem opinionis minùs, certò tamen probabilis.

N. 147. Omnia siquidem, quæ dedi, argumenta, contendunt nullam dari necessitatem iudicii directi, sive subiectivè probabilis, sive probabilioris, sive moraliter certi de veritate: & omnia, quæ in nos armare possunt Adversarii, siquid probant, unice probant, ut patebit, non esse licitum sequi minùs probabilem, quod non est præsentis, sed *antece-*
dentis Tractatus: non autem probant, ut in præsentem probandum esset, necessitatem iudicii directi de objectivâ veritate; & insufficienciam solius reflexi de objectivâ minori probabilitate veritatis: etenim absolute assero, quod vel in omni sententiâ, sive tuente, sive negante licitum usum minùs tutæ minùs probabilis, requiratur semper directum de veritate iudicium; vel si in sententiâ Tutoristarum, aut Probabilioristarum, nullatenus requiritur, ut probavi, directum de veritate objectivâ opinionis iudicium, sed satis se solo est reflexum vel de maiori objectivâ securitate, ut Tutorista; vel de morali certitudine objectivâ, ut Certitudinista; vel de maiori objectivâ probabilitate, ut Probabiliorista; satis Probabilista, & mihi erit solum reflexum de certâ, etsi minori, objectivâ probabilitate veritatis iudicium, suspensum omni directo subiectivè probabili de objectivâ veritate opinionis, ut quis sine culpâ, & honestè opinetur, & operetur.

N. 148. Considerandi ad rem nostram veniunt librorum Censores, qui utique regulariter

ut prudentes, & eximie docti habentur, qualiter in aliorum libris censurandis se gerant. Sanè sapientissimè pro opposita opinione militant, immò eam absolute iudicio judicant veram; adhuc tamen librum à se censurandum approbant. Quid igitur approbant? Non veritatem; nam plerique libri censurandi opiniones possunt intra se falsas judicare: ergo probabilitatem: ergo totum censurandi negotium est in ferendo iudicio modali de certa probabilitate opinionum; & commendare Authoris ingenium, acumen, eruditionem, claritatem, soliditatem, & similia; concludendo nil contra fidem, & bonos mores, nil contra charitatem, bonum privatum, aut publicum eo in libro contineri. Ecce hæc, & similia Censorum clogia, (quibus Modernorum libri, & quidem manu tam plenâ abundant, ut aliquando medietatem censurandi libri excedant, quod an sapienter, & ritè fiat, viderint alij: sæpe enim hæc studiosè quæsitæ sunt) hæc, inquam, clogia ut plurimum nil dicunt de veritate libri, præcipuè, si ejus opiniones sint inter DD. incertæ: ergo Censores ut plurimum nullum ferunt directum de veritate iudicium, sed unice formant reflexum eadens supra ingenium, rationes, auctoritates, quibus libri Author suas conclusiones munuit: hæc autem omnia sunt probabilis objectiva. Ex hoc autem ita ego pro me arguo.

Censores, qui regulariter ut doctiores, & N. prudentiores audiri solent, suspendunt in approbatione librorum (exteriori saltem) directum de objectivâ propositionum censurandarum veritate iudicium, contenti unice ferre iudicium de objectivâ doctrinæ, & opinionum probabilitate, & per hoc, quod opinio, aut doctrina libro censurando inserta reputetur ab illis probabilis, iudicant licitum, immò sæpe necessarium, ut liber publicæ luci exponatur: ergo iudicium de veritate objectivâ necessarium non est, ut libri impressio iudicetur licita, & honesta. Si ergo Censores approbant, & prælo dignum iudicant librum, qui non nisi opiniones continet, quin directum de aliquâ earum opinionum objectivâ veritate iudicium ferant; qualiter, ut quis honestè operetur, necessarium in omni singulari opinione erit iudicium directum de honestate operationis?

Confirmo 1. Ut Censores dicere possint N. librum nil habere contra fidem, & bonos mores, (quorum nomine veniunt virtutes, quæ bono publico, aut privato invigilant) satis illis est, ut opiniones libro insertæ censentur esse certò probabiles, nec necesse est, ut iudicium de earum veritate pronuntient: ergo

ergo ut in Animâ nihil sit contra fidem, & bonos mores, satis est, ut conscientia iudicet tantum, quod sit certò probabilis veritas opinionum, & honestas actionum.

N. 151. Confirmo 2. Censoribus satis est, ut determinatum, & directum ferant iudicium de hoc tantum, quod liber nec fidem, nec bonos mores offendat; de libri autem veritate nullum tenentur saltem exterius in ipsâ censurâ directum ferre iudicium, si materia sit inter Catholicos incerta; numquam enim dicunt librum stare contra veritatem, quoties opinionum veritas est probabilis: ergo Censores ad nullum directum de veritate, aut falsitate objectivâ iudicium in censurâ ferendâ obligantur, nec ad eisdem pertinet definire, num opiniones sint veræ, aut falsæ, dummodo sint certò probabiles: ergo si Censores, seu librorum Iudices ad nullum directum de veritate doctrinâ libro insertæ, iudicium tenentur, ut censeant librum typis dignum, ejusque impressionem laudabilem, & honestam; cur in aliis minoris momenti operationibus tenebitur quilibet ad directum de honestate, aut veritate objectivâ iudicium, quin satis sit reflexum de objectivâ probabilitate ejusdem objectivæ honestatis, & veritatis?

N. 152. Similiter ponderandus mihi est prudentissimus Theologorum modus, quoties investigantur congruentiæ alicujus facti, aut factibilis. Fervet tota *Tertia pars* Divi Tho. similibus congruentiis, ex. gr. cur Verbum potius, quam alia Persona carnem humanam sumpserit, & cur tali tempore, & non alio: cur naturam humanam præ Angelica Deus redemerit: cur Christus D. non plura, nec pauciora Sacramenta instituerit; cur in hac præ illâ materiâ. Fervent ubique hæc dubia; quibus solvendis non nisi congruentiis T. T. & S. S. P. P. utantur, quin illis directè assentiantur; cum congruentiæ ex se debiles sint, & vix alicujus efficaciam; sed reflexè. Explico. Queritur, cur Christus D. anno trigésimo tertio mortuus; cur Eucharistiam potius sub panis specie, quam sub aliâ materiâ instituerit. Ubi nota me non querere, an Eucharistia sub panis specie instituta sit; hoc enim est de fide: sed hæc fide Catholicâ suppositâ, quæro, cur potius sub specie panis, quam sub aliâ materiâ instituta? Huic autem questioni non nisi congruentiis satisficit: quæ cum ex se modici valoris sint, vix merentur assensum directum; atque adeo ad certum reflexum, de potioritate congruentiarum, iudicium appellandum, dicendo: Quia certum est potiores dari congruentias, ut Eucharistia potius sub panis

specie, quam sub aliâ materiâ institueretur: ergo qui res determinat per certum de objectivâ probabilitate, & congruitate, veritatis, aut honestatis iudicium, omisso directo incerto de veritate congruentiarum, & opinionis objectivâ probabilitate, imitatur prudentem T. T. & S. S. Patrum arguendi, & resolvendi modum.

Demum considero quot, & quanta in N. 153. omni scientiâ problematicè defenduntur; in quibus licet utraque pars contradictionis defendatur directè, attamen ideo utraque defenditur, quia utraque supponitur probabilis: & hinc est, quod qui problemata defendunt, apponunt ut plurimum iudicium reflexum, ex. gr. Probabile est terram esse eminentiorem aquâ: Probabile est aquam esse eminentiorem terrâ: Probabile est Cælum esse fluidum: Probabile est non esse fluidum. Ecce in his omnibus, quod defenditur, non est veritas, sed probabilitas veritatis utriusque contradictorii: ergo cum in Moralibus plura quoque sint problematica, in his quoque locum habet hic discurrendi modus; non per veritatem, sed per probabilitatem veritatis: ergo etiam modus operandi consequenter ad illud reflexum de probabilitate veritatis practicæ iudicium, locum habere poterit. Quod verò in Moralibus plura sint problematica, nemo inficiabitur, nisi ille, cui omnia moralia sunt moraliter certa. Quis autem erit, cui hoc credi possit? Sanè, ut toties dixi, primæ notæ Doctores sæpe utramque vocant, sive æquè, sive non æquè probabilem; ergo utraque contradictoria potest ab illis defendi ut probabilis.

SECTIO V.

Quarta ratio ex paritatibus insolubilibus.

§. I.

Paritas Confessarij: & Paritas obedientis.

SUMMARIUM.

Confessarius ex solâ probabilitate opinionis penitentis sæpe dirigitur ad honestam absolutionem, n. 154. 155. 156.

Hæc paritas probat licitum operari sub solo iudicio de minori probabilitate, suspensò omni de veritate, n. 157.

Immo cum directo de falsitate opinionis penitentis, n. 158.

Urgeo paritatem, n. 159. 160. 161.

Paritas obedientis idem evincit, n. 162.

Et quidem satis esse solum reflexum de minori probabilitate, cû unitum cum iudicio directo de falsitate opinionis superioris, n. 163.

Omni